

Boda Annamária

Digitális tananyagok és IKT-eszközök a tengerentúlról az anyanyelvi nevelés szolgálatában

Napjainkban a pedagógusok egészen más tanítási környezetben oktatják a diákokat, mint korábban, akár az elmúlt évtizedekben. A tanítás és a tanulás fizikai környezete egyre inkább virtuálissá válik, és megjelennek a digitális eszközök, alkalmazások az iskolai nevelésben is. Az egyik legelterjedtebb IKT-eszköz az interaktív tábla, amely számos iskolában megtalálható, és egyre inkább kezd a mindennapi tanítási gyakorlat részévé válni (Gonda 2008; Veszelszkiné 2008). Az interaktív tábla használata ma már a pedagógusok IKT-kompetenciájának a része, elsajátítása elvárás az egyetemről frissen kilépő magyartanárok számára is. Jelenleg az egyik legnépszerűbb és legelterjedtebb interaktív tábla a SMART Technologies által gyártott SMART Board. Ezeket a táblákat nemcsak az oktatásban, hanem az üzleti életben, a médiában, sőt az űrkutatásban is használják. Leginkább azonban az oktatásban – az óvodákban, az általános és a középiskolákban, illetve a felsőoktatásban – alkalmazzák. A SMART Technologies honlapján az olvasható, hogy összesen 175 országban körülbelül negyvenmillió diák tanul a SMART Board interaktív tábla segítségével, ez összesen körülbelül 2 000 000 interaktív tábla használatát jelenti (1).

A SMART Technologies honlapja (<http://smarttech.com/>) számos nyelven elérhető, így nemcsak angolul, franciául, németül és olaszul, hanem például dánul, finnül, lengyelül vagy arabul is. Jelenleg összesen 15 különböző nyelvre fordították le az oldalt, sőt az angolnak a különböző változatait is megkülönböztetik (például az Egyesült Államokban, az Afrikában, a Kanadában használt angol nyelvet). Folyamatosan új nyelvekkel bővítik a fordítást, így hamarosan magyarul is olvasható lesz a honlap. A leírások és a termékismertetőik nagy része a SMART Technologies magyarországi viszonteladójának, az LSK Hungáriának a honlapján (<http://www.lsk.hu/>) is megtalálható (2).

Interaktív technikai eszközök az iskolai nevelésért

1. ábra
Interaktív oktatási eszközök

A honlapon számos olyan tanítás- és tanulássegítő eszközt mutatnak be (1. ábra), amelyek hatékonyabbá tehetik mind az eszközt használó pedagógus, mind az általa tanított diák munkáját. A cég olyan eszközöket fejleszt, amelyeket könnyű használni, emellett felkeltik és fenntartják a diákok érdeklődését, így motiváltabbá.

tanulásuk pedig hatékonyabbá válhat (Presér 2009). A tanulókhoz közel állnak a modern digitális eszközök, használatuk nem jelent számukra problémát, és szívesen tanulnak velük. Több lehetőséget adnak a gyerekeknek arra, hogy elsajátítsák a tananyagot, hiszen több érzékszervükön keresztül kapják meg az információt: hallás, látás és tapintás útján is segíthetik az ismeretek rögzítését. Ezen kívül lehetővé teszik, hogy minden gyerek az óra aktív résztvevőjévé váljon.

Interaktív táblák, kijelzők és projektorok

2. ábra
Interaktív táblák és kiegészítő eszközeik

A SMART Technologies interaktív táblákat, projektorokat, hardvereket, szoftvereket és kijelzőket forgalmaz (2. ábra), ezeknek kizárólagos hazai képviselőjét az LSK Hungária Kft. látja el. Interaktív táblákat már nagyon sok iskolában alkalmaznak hazánkban is (Nádori–Prievára 2012). Lehet használni őket egyszerű vetítésre, de a SMART Notebook szoftver segítségével feladatokat készíthetünk és oldhatunk meg rajtuk, szövegeket és képeket alkothatunk, alakíthatunk át és formázhatunk, az érintő funkcióval pedig kényelmesebb és gyorsabb a tábla kezelése.

A SMART Board 800-as táblák és a SMART Board interaktív display arra is alkalmasak, hogy egyszerre két ember dolgozzon rajtuk párhuzamosan. Jól használható ez a funkció csoportmunkánál és páros gyakorlatnál is, és a különböző feladatmegoldási technikák bemutatására, valamint egy-egy fogalom jellemzőinek az összegyűjtésére is alkalmas lehet. Az interaktív display típusú táblához projektorra sincs szükség, ugyanis ez egy érintőképernyős LCD-kijelző. Így az árnyékok sem zavarják a táblaképet. Nagyon hasznos funkció az is, amelyik bizonyos idő elteltével kikapcsolja a kijelzőt, majd mozgást érzékelve újra bekapcsolja.

Különbőféle interaktív kijelzőket is csatlakoztathatunk a táblához. A SMART Podium interactive pen display prezentációkhoz és órai előadásokhoz is kiválóan alkalmazható. Az interaktív táblához csatlakoztatva megoszthatjuk vele a kijelzőt, és úgy is tudjuk kezelni a táblát, hogy nem fordítunk hátat az osztálynak. A speciális tollal jegyzeteket és ábrákat készíthetünk bármely órán, és ezeket elmenthetjük a számítógépre.

Ha nincs a tanteremben interaktív tábla, akkor is használhatjuk az érintési funkciót, illetve a Notebook szoftver lehetőségeit. A SMART Technologies ugyanis kifejlesztett egy olyan projektort, amely érzékeli a toll, valamint az ujj helyzetét, így szinte bármilyen felületen elérhető az interaktív táblánál megszokott érintésérzékelő funkció. A projektort úgy alakították ki, hogy a lehető legkisebb legyen az árnyékolása, és az interaktív display-hez hasonlóan egy időben akár ketten is használhassák. Ugyanúgy, mint az interaktív táblákhoz, ehhez is csatlakoztatható – a magyar nyelvi órákon is hasznos – dokumentumkamera és szavazórendszer.

Hardverek

Feleltető- és szavazórendszerek

3. ábra
Interaktív feleltető- és szavazórendszer

A SMART Response interaktív feleltető- és szavazórendszert a mérés és az értékelés támogatására fejlesztették ki (3. ábra), így igen hasznos lehet az anyanyelvi kompetenciák mérésében és értékelésében is. Többféle munkaformához és tanulási környezethez alkalmazható. A rendszer egy adóvevőből, a kézi egységekből, illetve a működéshez szükséges szoftverből áll. Segítségével nem csupán a gyerekek egyszeri teljesítményét mérhetjük, hanem a kapott eredményeket is rögzíthetjük, összehasonlíthatjuk a korábbiakkal vagy az osztályátlaggal. A szoftver segítségével szemléletes grafikonokon ábrázolhatjuk a gyerekek eredményeit és az egyes kérdésekre adott válaszait. Ezáltal visszajelzést kapunk a gyerekek tudásáról az adott témakörben, arról, hogy mely tananyagrészeket érdemes újra megbeszélni.

Azok számára, akik ismerik a SMART Notebook oktatói szoftvert, a SMART Response szoftver használata nem okoz nehézséget, ugyanis beépül a Notebook szoftverbe. A beépülő szoftver segítségével nagyon könnyű feladatokat létrehozni, mert csaknem ugyanúgy kell elkészíteni a feladatokat, mint a Notebook szoftverben. A kérdések importálhatók is például a Word vagy a PowerPoint programjából. De létrehozhatunk az órán előre el nem készített kérdéseket is, amelyeket a szoftver azonnal értékel. Így visszajelzést kaphatunk a diákok tudásáról, ellenőrizhetjük, hogy valóban megértették-e az új információkat, de arra is lehetőség van, hogy egy-egy kérdésről szavazzanak. A kérdések címkézésével nyomon követhető az egyes kompetenciaterületeken való fejlődésük is.

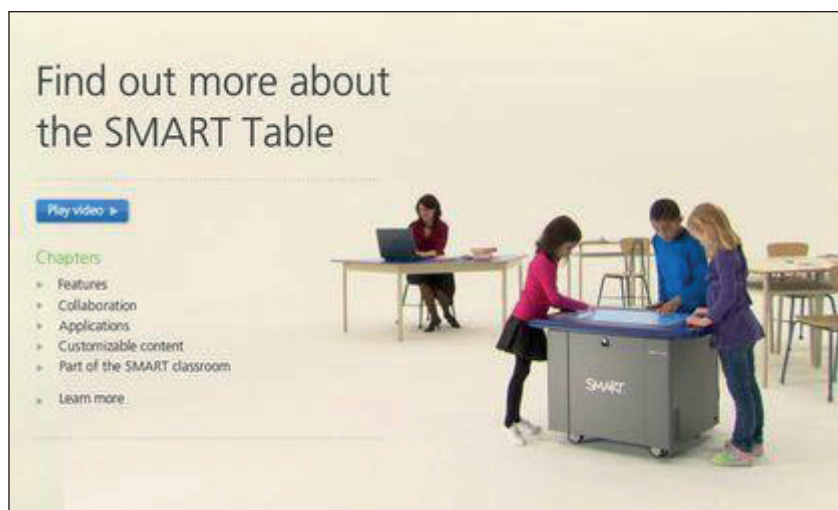
A szoftverben létrehozható egy olyan elektronikus osztálynapló, amelyben a diákok eredményeit és fejlődését név szerint nyomon tudjuk követni. A digitális naplónak köszönhetően a gyerekek a kézi egységek segítségével név szerint csatlakozni tudnak az osztályhoz, és részt tudnak venni a felmérésekben. Arra is van lehetőség, hogy név nélkül végezzünk el egy felmérést vagy szavazást. Ez olyankor lehet hasznos, amikor ellenőrizni szeretnénk, hogy a diákok megértették-e az anyagot, vagy ha a gyerekek szubjektív véleményére vagyunk kíváncsiak egy kérdés kapcsán. Ha névvel végezzük el a felmérést, az eredményeket később is megnézhetjük, elemezhetjük.

A vezetékek nélküli kézi egységeknek több modellje létezik attól függően, hogy milyen korosztálynak, milyen képességű gyerekeknek szánjuk, illetve hogy milyen tananyaghoz érdemes használni. A SMART Response LE leginkább az óvodások és a kisiskolások számára hasznos eszköz, de jól alkalmazható sajátos nevelési igényű gyerekeknél is. Színes, könnyen érthető szimbólumokkal ellátott gombok segítségével kezelhetők az

egységek, amelyek az információt továbbítják az adóvevőn keresztül a számítógépnek. A SMART Response PE egységekhez több kérdés is létrehozható. Készíthetünk feleletválasztós, igaz-hamis, sőt kiegészítendő kérdéseket is, amelyeket a mobiltelefonéhoz hasonló billentyűzettel könnyen megválaszolhatnak a diákok. A SMART Response XE már QWERTY billentyűzettel rendelkezik, így ezeken az egységeken jóval egyszerűbb a válaszok begépelése. Ezen kívül matematikai jeleket is írhatunk velük. Habár a piacon levő szavazóeszközökön nincsenek magyar ékezetes betűk, saját tapasztalataink alapján a SMART eszközeit mégis eredményesen tudjuk alkalmazni még a helyesírási ellenőrző gyakorlatokhoz is. Egyrészt feleletválasztós, igaz-hamis kérdésekkel célszerű dolgozni, másrészt beíráskor az ékezetes magánhangzókat más karakterrel vagy karakterekkel is lehet helyettesíteni.

A SMART Response VE egy felhőalapú alkalmazás, tehát a diákok bármilyen interneteléréssel rendelkező eszközről használhatják anélkül, hogy magát a programot telepítsék. Felhőalapúnak (cloud-based) nevezzük minden olyan alkalmazást, amelynél harmadik félként használjuk az internetes tárhelyek lehetőségeit, a tárolást, a telepítést és a futtatást. Így olyan programokkal is dolgozhatunk, amelyek fizikailag nincsenek a gépünkön (3).

Interaktív asztal

4. ábra
Tanulás az interaktív asztalon

A SMART Table interaktív asztal egyszerre multitouch és multiuser, vagyis egyidejűleg több érintést is képes kezelni, illetve több felhasználó is működtetheti (4. ábra). A tanulók körbeállják az asztalt, és egyszerre oldják meg rajta az előre elkészített feladatokat. Hasznos lehet az új ismeretek gyakorlásához, rögzítéséhez egy kisebb létszámú csoport munkája során. Dokumentumkamerával is használhatjuk, kivetítve a papíralapú képet vagy szöveget a diákoknak, amelyen a gyerekek tovább dolgozhatnak. Minden oldalról tisztán látható a kivetített kép, így minden tanuló be tud kapcsolódni a munkába. Hasznos lehet például a szövegelemzők elemzéséhez a nyelvtörténeti órán vagy a szövegértés fejlesztéséhez, de alkalmas lehet sok más témájú magyar nyelvi feladat megoldására is. A SMART Sync tanterem-felügyeleti szoftvert használva a tanár a helyéről figyelheti és irányíthatja az asztalon folyó munkát, az óra végén pedig akár el is mentheti azt a számítógépre.

SMART dokumentumkamera

5. ábra
Dokumentumkamera

A dokumentumkamera segítségével az egész osztály számára láthatóvá tehetünk papíralapú képeket vagy szövegeket, sőt tárgyakat és a gyerekek kézzel írt munkáit is (5. ábra). Könyvoldalakat nagyíthatunk fel és vetíthetünk ki, amelyeket a Notebook szoftver lebegő eszköztárával kiegészíthetünk, átrajzolhatunk, vagy kiemelhetünk belőlük részeket. Jól használhatjuk minden magyar nyelvi témakör tanításához, hiszen a táblára kivetített szöveget az egész osztály jól látja, így könnyen elvégezhető rajta a szöveges gyakorlat. Hatékonyan alkalmazható ugyanakkor olyan csoportmunkában is, amely során ugyanazzal a szöveggel különböző feladatokat végeznek az egyes csoportok.

Vezeték nélküli palatábla

6. ábra
Egy újfajta íróeszköz: a digitális palatábla

A SMART Slate vezeték nélküli palatábla segítségével a diákok az osztályterem bármelyik részéről irányíthatják az interaktív táblán folyó munkát (6. ábra). Az eszközt a teremben körbeadva a táblát minden tanuló felírhatja rá a gondolatait, de akár két tanuló is dolgozhat vele egyszerre, ha az egyik az interaktív táblára ír, míg a másik a palatáblán. Mozgásukban akadályozott gyerekeknek is segíthet az órai munkába való bekapcsolódásban. A palatábla interaktív tábla nélkül is használható projektor és számítógép segítségével. A Bluetooth technológiának köszönhetően a számítógéptől 10 méterre is működik az eszköz.

Szoftverek

A SMART interaktív termékeihez szükséges szoftverek mind letölthetők a cég honlapjáról. Minden szoftvernek van 30 napos próbaverziója, amely ingyenesen használható, majd a termékkulcs megadásával véglegesíthető a használati jog.

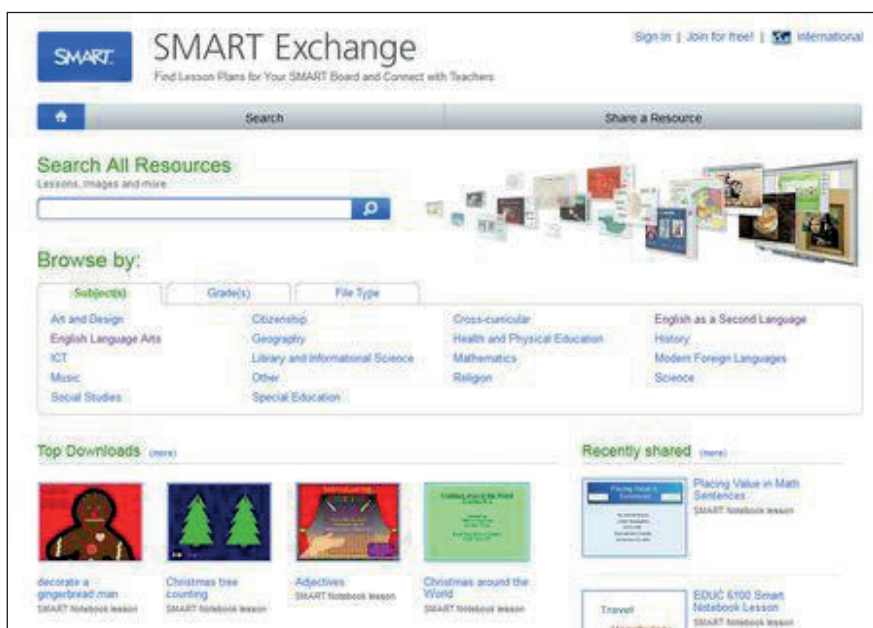
Távoktatáshoz hatékonyan alkalmazható a Bridgit konferencia szoftvere, amellyel interaktív megbeszéléseket hozhatunk létre a tanulókkal az internet segítségével. Az alkalmazás révén megoszthatjuk a képernyőt a diákokkal, és akár közösen használhatjuk a képernyőn található tartalmakat. Mivel csak meghívással lehet csatlakozni a konferenciához, azok vehetnek részt rajta, akiket a tanár e-mailben meghív. Természetesen azt is be lehet állítani, hogy a résztvevők kamerát és mikrofont is használhassanak.

A SMART Notebook Interactive Viewer és a SMART Notebook Express szoftver segítségével olyan gépen is megnyithatjuk a SMART Notebook alkalmazással készült fájlokat, amelyekre nincs telepítve a SMART Notebook oktatói szoftver. Az előbbi a gépre telepítve tudjuk használni, és kizárólag a fájlok megtekintésére alkalmas. Az utóbbi interneten érhető el, és az előzetesen Notebook szoftverrel készített tananyagok alkalmazását teszi lehetővé (4).

A SMART Ideas gondolatterkép-készítő szoftverrel többszintes, színes interaktív fogalomtérképeket alkothatunk, amelyekkel az összetettebb magyar nyelvi fogalmak vagy például a nyelvi rendszerszerűségek sokkal jobban áttekinthetők. A szemléltetéshez több mint 2 000 képet használhatunk, amelyeket könnyen beilleszthetünk a fogalomtérképbe. Beszúrhatunk a galériából interaktív elemeket is, sőt az internetről vagy a számítógépünkről multimédiás hivatkozásokat is csatolhatunk az ábrákhoz.

A SMART Technologies honlapjáról számos segédanyag tölthető le az eszközök és tartozékaik használatához. Ezen kívül több olyan cikket is találunk, amelyek a digitális technológiákról, az interaktivitásról és a SMART termékeiről szólnak. Több olyan kutatásról is olvashatunk, amelyek a digitális technológiákhoz kapcsolódnak. Minden kutatáshoz tartozik egy-egy rövid leírás is, ezekben a kutatások legfőbb jellemzőit ismerhetjük meg.

Interaktív feladatok

7. ábra
A kanadai SMART Exchange oldala

A SMART Technologies szoftver alkalmazásaival nagyon egyszerűen készíthetünk játékos, szemléletes, interaktív feladatokat, amelyeket akár az új ismeret tanulásakor, akár gyakorláskor is eredményesen használhatnak a tanulók. A kanadai SMART Exchange oldalán több mint 50 000 kész feladat közül választhatunk (7. ábra). Az oldalon kapcsolatba léphetünk más pedagógusokkal is, illetve a SMART szakértőinek is tehetünk fel kérdéseket. Bárki feltöltheti a kész anyagait, hasonlóan a magyarországi SMART-képviselő cég magyar nyelvű, gazdag tartalmú tananyagpiacához (8. ábra) (5). Ezekről a honlapokról a regisztrált tagok ingyen tölthetik le és használhatják fel az ott található tananyagokat. Letöltés előtt meg lehet nézni az egyes diákat (ezt akár a nem regisztrált felhasználók is megtehetik), és ötleteket gyűjthetünk egy-egy saját feladatsor létrehozásához.

8. ábra
A magyar nyelvű tananyagpiac oldala

A kanadai és a magyar weboldal hasonló elven működik: mindkettőn különféle szempontok szerint kereshetünk a tananyagok között. A kanadai SMART Exchange-en tizennyolc különböző témakör közül választhatunk, de szűrhetjük a keresést más szempontok alapján is. Az életkori szűrő beállításával nemcsak általános és középiskolai anyagokat, hanem óvodába készülőknek, óvodásoknak, illetve középiskola utáni képzésben részt vevő tanulóknak készült anyagokat is találunk. Meghatározhatjuk azt is, hogy milyen országnak készült feladatokat keresünk. Ez alapján 51 különböző lehetőség közül választhatunk, de egyszerre akár többet is megjelölhetünk. Sajnos az országok között még nem szerepel Magyarország, de a számos feltöltött anyag között találunk egy hazai általános iskolában készült, az angolt mint idegen nyelvet tanító tananyagot is (6).

A keresést a fájl típusa szerint is szűkíthetjük, tehát megadhatjuk azt, hogy milyen szoftverrel készült feladatot szeretnénk (pl. SMART Notebook, SMART Response, SMART Table, SMART Ideas), de beállíthatjuk azt is, ha csak képekre, videókra vagy pdf-fájlokra van szükségünk. A fájl típus kategóriájában összesen tizenhat különböző lehetőség közül választhatunk.

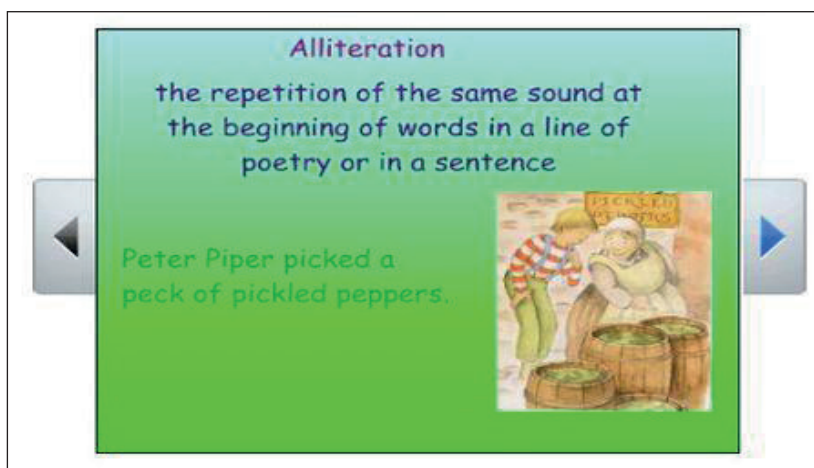
A feltöltött anyagok közül a legtöbb angol nyelven íródott, és leginkább angol nyelvterületen használható, ám vannak közöttük olyanok, amelyek könnyen átalakíthatók úgy, hogy magyar nyelvi óra részeként használhassuk őket. A többi anyagot is érdemes megnézni, hiszen számtalan jó ötletet és módszert meríthetünk belőlük.

Digitális tananyagok az anyanyelvi neveléshez

Mivel a letöltött digitális tananyagok bármikor átalakíthatók, a nyelv és a tartalom változtatható, így sikerrel használhatók fel a magyarországi oktatásban is. A magyar nyelvi órán leginkább az English Language Arts kategóriában szereplő olvasás- és írásfejlesztő anyagokat tudjuk adaptálni. Szinte minden témakörhöz találunk hasznos, ötletes és a magyar nyelvi órán is jól alkalmazható digitális anyagokat. A legtöbb feladat SMART Notebook szoftverrel készült, de a SMART Response, SMART Table és SMART Ideas szoftveres feladatokat is letölthetünk.

SMART Notebook szoftverrel készült feladatok

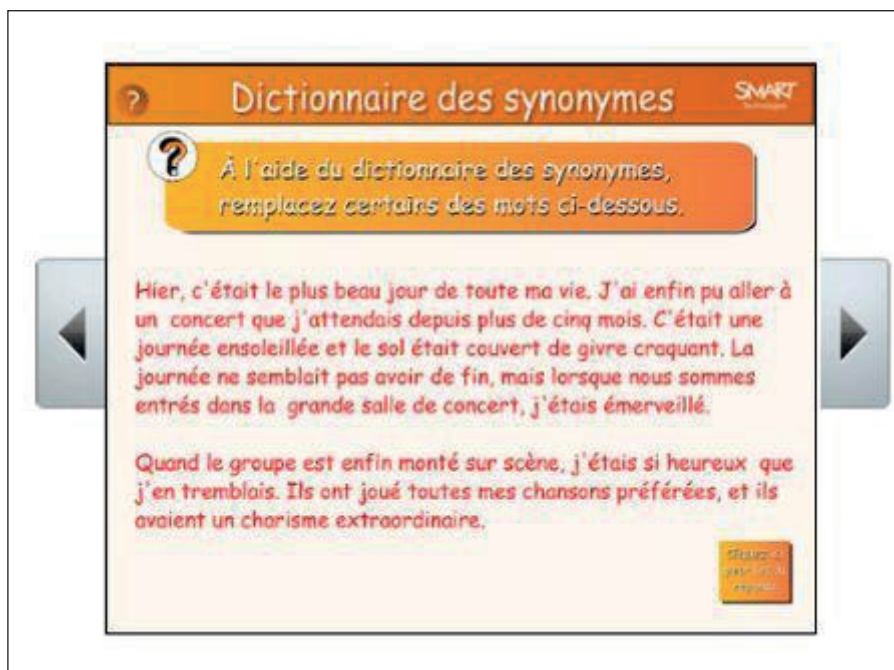
A nyelvi kifejezőeszközök megismeréséhez és gyakorlásához ad ötleteket a *Figurative Language* (Képes beszéd) című, Notebook szoftverrel készült feladat. A diákon a metafora, a hasonlat, az alliteráció, a megszemélyesítés és a hiperbola fogalmát magyarázza meg a szerző, de itt tárgyalja a hangutánzó szavakat is. Minden meghatározás után egy-egy példamondatot közöl, amelyekhez minden esetben képek is tartoznak. Az alliteráció fogalmát leíró dián a fogalom megnevezése (alliteration) után ennek meghatározását olvashatjuk rövid és érthető megfogalmazásban. A dián egy angol nyelvtörőt is olvashatunk (Peter Piper picked a peck of pickled peppers), amelyhez egy szemléletes kép is tartozik (9. ábra). Ez is a fogalmak megértését és rögzítését segíti (7).

9. ábra

Interaktív táblás feladat a nyelvi kifejezőeszközök gyakorlásához

A szinonimák gyakorlásában segít a *Dictionnaire des synonymes 1* (Szinonimaszótár 1.) című francia nyelvű feladatsor. A feladatokhoz a gyerekek szinonimaszótárt használnak, így a szótárhasználatuk is fejlődhet. Az első feladatban a diákoknak néhány megadott szó szinonimáit kell megkeresniük. Ezt követően egy szöveget látnak, amelyben maguknak kell kiválasztaniuk, hogy mely szavakat cserélik ki egy-egy szinonimára a szótár alapján (10. ábra). Az utolsó diákon a feladatok egy lehetséges megoldását adták meg, amely még könnyebbé teszi a diákkal való munkát (8).

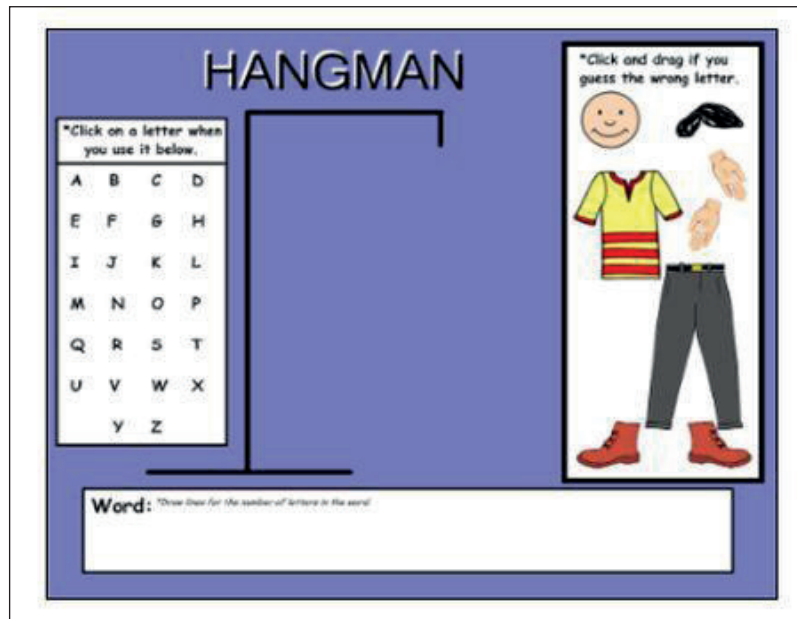

10. ábra
Interaktív táblás feladat a szinonimákról

A következőkben olyan további feladatok és ötletek következnek (a megfelelő linkkel együtt), amelyek ugyancsak az anyanyelvi nevelést szolgálhatják. Az ajánlott módszertani ötletek témaköreire kattintva egy-egy konkrét ötlet oldalára jutunk:

- A szövegértés fejlesztése (angol nyelvű)
- A bekezdésírás lépései és a szövegalkotás (angol nyelvű)
- A nyelvi kifejezőeszközök 1. (angol nyelvű)
- A nyelvi kifejezőeszközök 2. (angol nyelvű)
- A melléknevek (angol nyelvű)
- A mondatfajták (angol nyelvű)
- A szinonimák és az ellentétek (angol nyelvű)
- Helyesírás (angol nyelvű)
- Az ábécérendbe sorolás 1. (francia nyelvű)
- Az ábécérendbe sorolás 2. (francia nyelvű)
- Az igeragozás 1. (francia nyelvű)
- Az igeragozás 2. (francia nyelvű)
- A mondatípusok (francia nyelvű)
- A többes szám (francia nyelvű)

A letölthető anyagok között feladatmintákat is találunk, amelyek egy-egy ötletes gyakorlat elkészítésében nyújtanak segítséget. Nagyon egyszerű például az akasztófás játékhöz készült angol nyelvű feladatminta (11. ábra). Ebben az esetben a letölthető fájl csupán egyetlen diából áll, a feladatokat nekünk kell kitalálnunk hozzá. A megalkotott séma különleges és szórakoztató lehet a magyar nyelvi órán is (9)

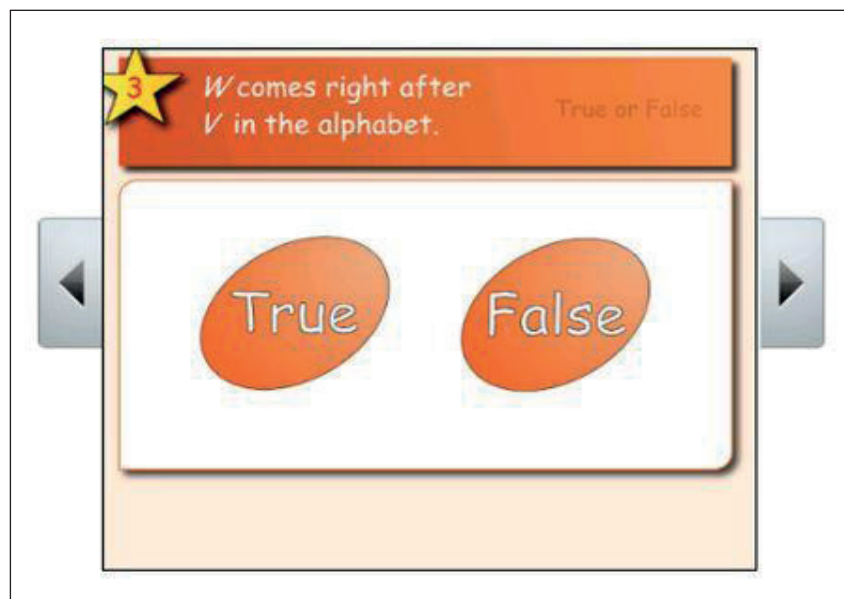
11. ábra
Feladatminta az akasztófás játékhoz

További minták, amelyek kiegészítve jól alkalmazhatók az anyanyelvi nevelésben:

- Hogyan készítsünk kvízt a *Mindent vagy semmit* mintájára? (angol nyelvű)
- Minta társasjáték készítéséhez (angol nyelvű)

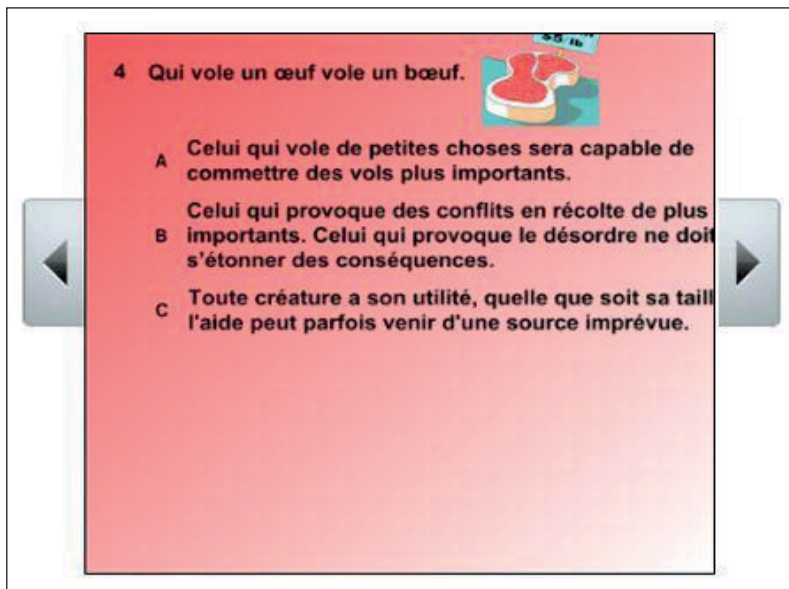
SMART Response szoftverrel készült feladatok

Az ábécé betűformáinak, a betűk sorrendjének a gyakorlásához nyújt segítséget az Alphabet Skills (Ábécésorrendező) című feleltető- és szavazórendszerrel készült feladatsor (12. ábra). Ebben nemcsak feleltetválasztós, hanem igaz-hamis típusú kérdések is vannak. A harmadik feladatban például arra kell szavazással válaszolniuk a gyerekeknek, igaz-e, hogy a w közvetlenül a v után jön az ábécében. Ezeket a kérdéstípusokat a SMART Response PE és XE kézi egységei is tudják kezelni (10).

12. ábra
Betűrendes feladat feleltető- és szavazórendszerrel

A közmondások jelentésére kérdez rá a *Les proverbes* (A közmondások) című feladatsor. A teszt sor szintén a SMART Response PE és XE modellekkel használható. Minden kérdésnél egy-egy közmondást olvashatnak a diákok, ezek jelentését három lehetőség közül kell kiválasztaniuk. A negyedik feladatban a *Qui vole un œuf vole un bœuf* (szó szerint 'aki lop egy tojást, marhahúst lop') közmondás jelentését kell megadniuk a gyerekeknek (13. ábra). Akkor válaszolnak jól, ha az A megoldást jelölik meg, hiszen ez a válasz adja vissza leginkább a közmondás jelentését, miszerint aki kisebb dolgokat képes lopni, később a nagyobbaktól sem riad vissza (11). A feladatsor természetesen kiegészíthető olyan gyakorlattal is, ahol a gyerekeknek maguknak kell leírniuk a közmondás utolsó, hiányzó szavát a kézi egységek segítségével.

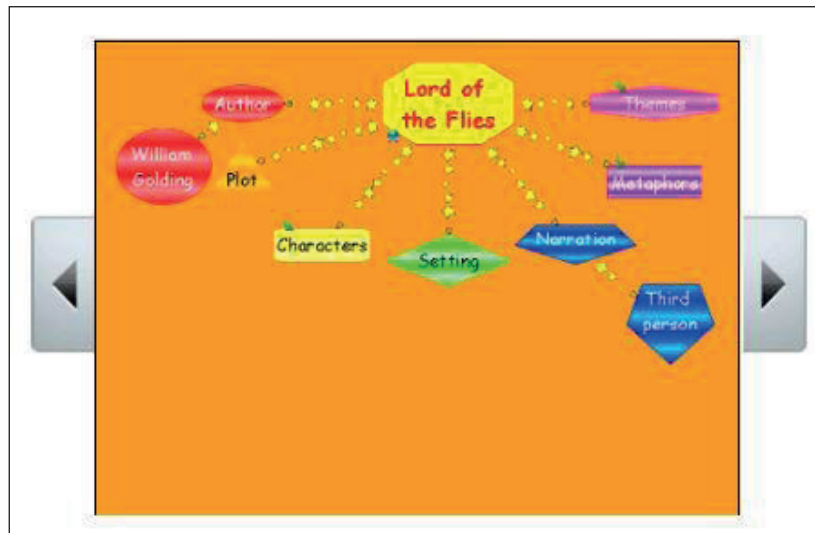
13. ábra
Feladat a közmondások jelentéséről

További teszt sorok a feleltető- és szavazórendszer használatával:

- Az ábécérendbe sorolás (angol nyelvű)
- A metafora és a hasonlat (angol nyelvű)
- A szinonimák 1. (angol nyelvű)
- A szinonimák 2. (angol nyelvű)
- Az igék múlt ideje (angol nyelvű)
- Helyesírás: a kis és a nagy kezdőbetűk megkülönböztetése (angol nyelvű)

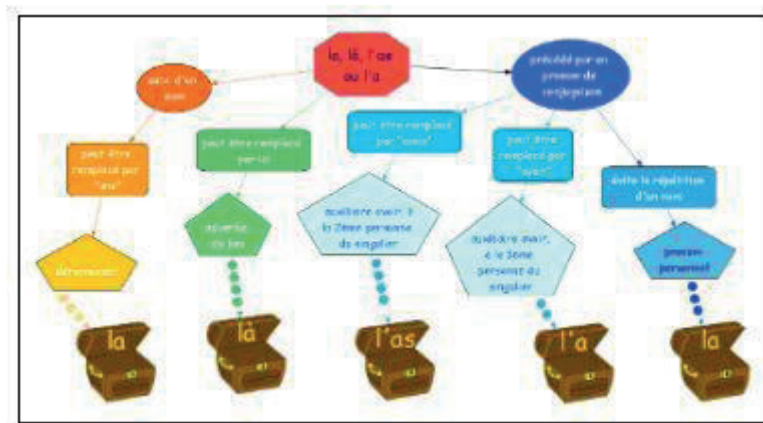
SMART Ideas szoftverrel készült feladatok

A *Legyek ura* című regény elemzéséhez kínál segítséget a *Lord of the Flies* című, gondolattérképeket tartalmazó digitális tananyag (14. ábra). Az ábra közepén a mű címe olvasható, amelyhez különböző színű és formájú buborékok csatlakoznak. Minden szín egy-egy szempontot jelent, így a regény elemzésekor meg tudják beszélni az órán a szerzőség (*author*), a tartalom (*plot*), a szereplők (*characters*), a környezet (*setting*), az elbeszélés (*narration*), a metaforák (*metaphores*) és a téma (*themes*) legfőbb kérdéseit. Az egyes szempontokhoz kulcsszavakat is adhatunk, ebben az esetben például a szerző nevét (William Golding) és az elbeszéléshez a harmadik személyt (third person). Az ábra az órán tovább bővíthető az interaktív táblán, a színes és átlátható pókhálóábrák segítenek a mű megértésében, értelmezésében. Ugyanezek a logikai sémák alkalmazhatók sok magyar nyelvi témakör tanításához is, például a mondatrészek vagy a stílusrétegek témakörében.

14. ábra
Gondolattérkép a beszéd részeinek tanításához

Francia nyelvterületen fontos a homofón, vagyis az azonos hangalakú szavak tudatosítása is. Az írásmód és a kiejtés különbségei miatt számos, írásban különböző alakú szónak azonos lesz a kiejtése. A *Les homophones* (*là, la, l'as et l'a*) (Azonos hangalakú szavak) című gondolattérkép az azonos hangalakú szavak tudatosításában és megkülönböztetésében segít a diákoknak (15. ábra). Az ábra vizuálisan is támogatja az alakok megkülönböztetését és az eltérő szerepű, jelentésű szavak szétválasztását (12).

15. ábra
Gondolattérkép a homofón szavak gyakorlásához

További gondolattérképek:

- A beszéd részei (angol nyelvű)
- Élő és élettelen tárgyak (angol nyelvű)

SMART Table szoftverrel készült feladatok

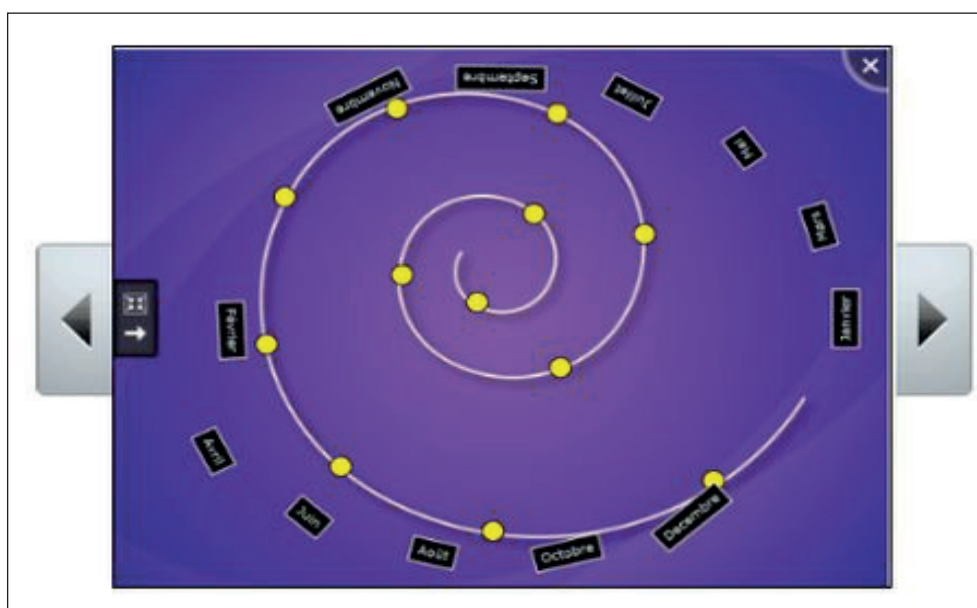
A hosszú magánhangzók felismerését könnyíti meg a *Long Vowels* (Hosszú magánhangzók) című, az interaktív asztalhoz készült feladat. Az első részben a diákoknak ki kell választaniuk, hogy a képek által megjelenített szavak milyen hosszú magánhangzót tartalmaznak (16. ábra). A long a (hosszú a [eɪ]) és a long e (hosszú e [i:]) hang közül választhatnak. A long a (hosszú a [eɪ]) és a long e (hosszú e [i:]) hang közül választhatnak (long a: cake 'torta', game 'játék', plane 'repülőgép', cane 'sétabot', shoelace 'cipőfűző', snake

'kígyó', ace 'ász'; long e: leaf 'falevél', sheep 'birka', cheese 'sajt', queen 'királynő', beaver 'hód', beak 'csőr'; eel 'angolna', peak 'palló'). Miután minden képet a megfelelő dobozba húztak, továbbléphetnek a következő feladatra. A második részben a szókétyákat kell a megfelelő képpel összepárosítani. Végül a gyerekek öt magánhangzót kapnak, és mindig a megfelelőt kell a tábla közepére húzniuk (13).

16. ábra
Interaktív asztalhoz készült feladat a magánhangzókkal

A hónapok, a történések és a számok sorba rakását gyakorolhatják a gyerekek a Mettons de l'ordre (Sorba rendezés) című interaktív asztalhoz készült feladatsorral. Először a hónapokat kell sorrendben elhelyezniük a csigavonal mentén (17. ábra), majd egy történet eseményeit kell sorba rakniuk. Ezt egy olyan feleletválasztós gyakorlat követi, amelyben a megadott válaszok között kell megkeresniük a helyeset. Végül egy számokkal teli ábrát kapnak a gyerekek, amelyben ha helyes sorrendben kötik össze a pontokat, akkor egy szép rajz alakul ki. Mindegyik feladat kicsiknek készült, ám bármilyen témakörnél jól alkalmazhatók, ahol van olyan szempont, amelynek a mentén sorba rendezhetők bizonyos események vagy fogalmak. Így például az ábécérendbe soroláshoz, az elbeszélő szövegek vagy a szónoki beszédek feldolgozásához és alkotásához, sőt a nyelvtörténet tanulásához is használhatók (14).

17. ábra
Interaktív asztalhoz készült sorbarendezős feladat

Interaktív asztalhoz készült feladatsorok:

- Szövegfeldolgozás (angol nyelvű)
- Az ábécé: a kezdőbetű felismerése, ábécérendbe sorolás (angol nyelvű)
- A képzők (angol nyelvű)
- A szinonimák (angol nyelvű)
- A prefixumok és a szuffixumok (angol nyelvű)

Egyéb tananyagok

A SMART Exchange oldalán további hasznos tananyagok is letölthetők. Kereshetünk a SMART Notebook Math Tools eszköztárát felhasználó feladatokat, képeket, videókat, widgeteket (minialkalmazásokat), háromdimenziós tartalmakat, de olyan interaktív táblára készült feladatokat is, amelyeket a táblánál egyszerre két gyerek is használhat.

További vizuális ötletek, képgalériák:

- A nyelvi kifejezőeszközök (angol nyelvű)
- Képgyűjtemény (galery collection): karácsonyi díszek
- Képgyűjtemény: állatok
- Képgyűjtemény: téli holmi
- Pizzapuzzle
- Kutyapuzzle
- Ábécé 1.
- Ábécé 2.
- Könyvek
- Híres szerzők

Ezekon kívül olyan hasznos ábrákat is letölthetünk az oldalról, amelyek segíthetnek egy-egy feladatsor összeállításában. Találunk mintát a társasjáték játékmezőjének megalkotásához, egy folyamatábra létrehozásához, de egyéb témájú képeket is kereshetünk az oldalon.

Összegzés

Az iskolai oktatás-nevelés hatékonyabbá tételéhez mindenképpen érdemes a SMART Technologies eszközeit és szoftvereit használni, hiszen általuk színesebbé, érdekesebbé, élményszerűbbé tehető a tanítási óra, a tanulás-tanítás folyamata. A SMART Exchange feladattára számtalan hasznos ötletet és átalakítható feladatot kínál, az ismeretbővítésben és a fejlesztésben nagy segítségünkre lehetnek ezek a digitális eszközök és alkalmazások. Természetesen részben más módszereket és óraszervezési módokat igényelnek a digitális eszközök és tananyagok, ám a megalkotott feladatsorok némi változtatással éveig használhatók kisebbek és nagyobbak örömére, okulására.

Irodalom

- Gonda Zsuzsa 2008. Az interaktív tábla alkalmazása az anyanyelvi órán. *Anyanyelv-pedagógia* 2. <http://anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=46> (2012. szeptember 30.)
- Nádori Gergely – Prievara Tibor 2012. *IKT módszertan. Kézikönyv az info-kommunikációs eszközök tanórai használatához*. http://tanarblog.hu/attachments/3192_IKT_modszertan.pdf (2012. szeptember 30.)

Presér Ágnes Judit 2009. Az interaktív tábla hatása az oktatásra – beszámoló egy angol projektről. *Anyanyelv-pedagógia* 4. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=213> (2012. szeptember 30.)

Veszelszkiné Huszárik Ildikó 2008. Szövegfeldolgozás nyomtatott és digitális eszközökkel. *Anyanyelv-pedagógia* 2. <http://anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=45> (2012. szeptember 30.)

(1) <http://smarttech.com/> (2012. szeptember 30.)

(2) <http://www.lsk.hu/> (2012. szeptember 30.)

(3) <http://encyclopedia2.thefreedictionary.com/Cloud+computing> (2012. szeptember 30.)

(4) (<http://express.smarttech.com/>) (2012. szeptember 30.)

(5) <http://www.tananyagpiac.hu/> (2012. szeptember 30.)

(6) http://exchange.smarttech.com/search.html?q=iskola&subject=English+as+a+Second+Language&grade=Grade+5&ion=en_US (2012. szeptember 30.)

(7) <http://exchange.smarttech.com/details.html?id=c63d0858-6987-4025-90df-b84b4eef1cd0> (2012. szeptember 30.)

(8) <http://exchange.smarttech.com/details.html?id=6c06d794-9fb4-47dd-91ca-0138c2878a23> (2012. szeptember 30.)

(9) <http://exchange.smarttech.com/details.html?id=7704d7bf-44c6-4880-ae1e-0a91740d0a42> (2012. szeptember 30.)

(10) <http://exchange.smarttech.com/details.html?id=2a715c0a-7d3f-474e-b5a8-ea90b04c2c9c> (2012. szeptember 30.)

(11) Francia közmondások angol megfelelői: http://www.e-frenchtranslation.com/fr/proverbes_2.htm (2012. szeptember 30.)

(12) <http://exchange.smarttech.com/details.html?id=55c91e18-9c3d-4ccd-9189-07976a456744> (2012. szeptember 30.)

(13) <http://exchange.smarttech.com/details.html?id=31b744c8-91f2-4aaf-af3b-9cb7539fcf2f> (2012. szeptember 30.)

(14) <http://exchange.smarttech.com/details.html?id=7e73b90c-5bde-439e-853c-be47afb16478> (2012. szeptember 30.)

Boda, Annamária: Digital teaching materials and ICT tools from overseas in the service of first language teaching

Az írás szerzőjéről

Boda Annamária

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország

boda.annamaria12[kukac]gmail.com